

Epidemiologische update COVID-19

RAG 08/06/2022

Op 21 januari 2022 heeft het Overlegcomité de coronabarometer als instrument voor communicatie en gestructureerde en proactieve beleidsvoorbereiding inzake sanitaire maatregelen goedgekeurd, waarbij drie beheersniveaus worden gebruikt. De indicatoren en drempels die de RAG hanteert voor de inschatting van de epidemiologische situatie en het bepalen van het beheersniveau worden hier beschreven.

Naast de specifieke drempels steunt de analyse van de epidemiologische situatie verder op een bredere evaluatie, waarbij kwalitatieve (bv. bestaan van clusters) en strategische (bv. teststrategie) indicatoren mee in rekening worden gebracht.

BELANGRIJKSTE VASTSTELLINGEN EN AANBEVELINGEN

De voorbije week lijkt er een wijziging in trend te zijn opgetreden voor verschillende indicatoren. Het aantal vastgestelde nieuwe besmettingen neemt al een aantal dagen toe (met een R_t waarde die opnieuw hoger is dan 1), en ook is er opnieuw meer vraag naar testen, zowel afgenomen door een zorgverlener als zelftesten. Ook de positiviteitsratio is licht gestegen, in een context van meer testen, wat dus wijst op een hogere viruscirculatie. De surveillance van het afvalwater toont momenteel wel nog een stabiele trend, maar de meest recente gegevens dateren van 1 juni.

Het verlengde weekend van Hemelvaart kan mogelijk deels een rol spelen in de vastgestelde toename (omdat deze week cijfers vergeleken worden met een week met een lagere activiteit). Maar een reële nieuwe toename van besmettingen is niet onverwacht, in de context van de toenemende circulatie van de BA.4 en BA.5 subvarianten in België. Het is echter nog af te wachten wat de impact hiervan zal zijn op de zorg. Voorlopig is er nog geen toename van het aantal nieuwe hospitalisaties, maar deze volgen de trend van infecties meestal met 1 à 2 weken vertraging. Het aantal consultaties bij een huisarts omwille van COVID-19 is globaal ook nog niet gestegen, behalve licht in Wallonië. Momenteel lijkt er geen hoog risico te zijn dat de zorgsector opnieuw onder hoge druk komt te staan.

Daarom wordt, ondanks de lichte toename van besmettingen, voorgesteld om het beheersniveau nationaal te verlagen naar niveau 1. De PR voor personen met symptomen bevindt zich nog op niveau 3, maar alle andere indicatoren komen overeen met niveau 1.

Dit betekent niet dat de epidemie ten einde is. Het virus blijft verder circuleren, maar op een aanvaardbaar niveau zonder grote weerslag op het zorgsysteem (eerste en tweede lijn). De focus wordt verlegd naar individueel risicobeheer, met een grotere verantwoordelijkheid voor de burger zelf. Een PCR of Antigentest afgenomen door een zorgverlener wordt enkel nog aanbevolen na een klinische evaluatie door een arts, zoals bij een ernstig ziektebeeld, of bij personen met een risico op een ernstige vorm. Het gebruik van een zelftest blijft algemeen aanbevolen, zeker wanneer men in contact is met personen met een risico op een ernstige ziekte. Indien men een positief resultaat heeft moet de zelftest niet meer bevestigd worden door een PCR, maar blijft de persoon wel minstens 7 dagen in isolatie. Algemeen blijven personen met luchtwegklachten (ook indien zeer mild) ook best thuis, en indien dat niet kan, wordt aanbevolen om een mondmasker te gebruiken buitenshuis, en zeker in het openbaar

vervoer. Een duidelijke communicatie van deze en andere basis hygiëne maatregelen is aanbevolen.

Indien BA.4 en/of BA.5 toch aanleiding zouden geven tot een belangrijke nieuwe golf van besmettingen, met een toenemend aantal hospitalisaties, kan het beheersniveau opnieuw verhoogd worden.

Besluit classificatie nationaal: beheersniveau 1 met een licht toenemende trend voor de besmettingen en een verdere daling voor de ziekenhuisindicatoren.

NATIONAAL

Indicatoren i.v.m. intensiteit

Na een tweetal maanden met een dalende trend is het aantal vastgestelde nieuwe besmettingen in de week van 29 mei tot 4 juni nu voor het eerst weer enkele dagen op rij toegenomen, met gemiddeld 1.585 nieuwe besmettingen per dag, vergeleken met 1.312 de week voordien (+21%). Het reproductiegetal (Rt) op basis van het aantal nieuwe besmettingen is gestegen van 0,680 vorige week naar 1,109, en is opnieuw hoger dan 1. Doordat het aantal besmettingen deze week vergeleken wordt met de week voordien, waarin er een verlengd weekend was, wordt de toename mogelijk wel overschat.

Omdat het gaat om een recente wijziging, is de 14-daagse cumulatieve incidentie nationaal wel nog verder gedaald, van 221/100.000 tot 176/100.000. Hiermee werd de drempelwaarde voor niveau 1 bereikt. De trend is verder vergelijkbaar in alle regio's en voor alle leeftijdsgroepen.

Het aantal uitgevoerde testen is in de week van 29 mei tot 4 juni nu ook opnieuw gestegen, met gemiddeld 11.378 testen per dag, vergeleken met ongeveer 10.200 de week voordien. Het gaat om een toename in alle leeftijdsgroepen, vooral voor personen met symptomen (mogelijke COVID-19).

Ook het aantal verkochte zelftesten in apotheken is voor het eerst sedert 10 weken licht gestegen, met een totaal van 35.288 testen¹ in de week van 29 mei tot 4 juni, vergeleken met ongeveer 32.000 voor de week ervoor (Bron: APB & OPHACO). Het aantal gerapporteerde positieve zelftesten is in week 22 ook licht gestegen, na een lange periode van (sterke) daling, met een totaal van 1.411, vergeleken met ongeveer 1.300 de week voordien. Voor 1.342 personen werd er een PCR-test uitgevoerd ter bevestiging, waarvan 89,7% een positieve PCR-test had (lichte toename).

De positiviteitsratio (PR) is na wekenlange daling ook opnieuw licht toegenomen, met in de week van 29 mei tot 4 juni een waarde van 15,2% vergeleken met 14,1% de week voordien. De trend is globaal vergelijkbaar voor alle leeftijdsgroepen. Het gaat om een lichte toename voor personen met symptomen (mogelijke COVID-19 en vooral gebruikers van de Self-Assessment Tool).

Het aantal contacten met een huisarts voor vermoeden van COVID-19 is in week 22 ook niet verder gedaald, maar bleef globaal eerder stabiel, met nationaal gemiddeld 16 contacten per 100.000 inwoners per dag, vergeleken met 15/100.000 de week voordien (Bron: huisartsen Barometer). In Wallonië was er wel een meer duidelijke toename (van 21 naar 26/100.000).

¹ Mogelijke onderschatting omdat de registratie op naam voor burgers zonder verhoogde terugbetaling geen verplichting is maar een aanbeveling. Preliminaire data, mogelijke vertraging op rapportering voor meest recente dagen.

De incidentie van consultaties voor griepaal syndroom (ILI) bij de huisartsenpeilpraktijken steeg licht (maar statistisch niet significant), van 49/100.000 in week 21 tot 57 episodes/100.000 de voorbije week.

De ervaren werkbelasting voor vermoeden van COVID-19 is ook licht gestegen (maar statistisch niet significant), waarbij 11% van de artsen deze als hoog en 6% als zeer hoog beschouwden (vergeleken met respectievelijk 8% en 3%).

Indicatoren i.v.m. ernst

Het aantal nieuwe hospitalisaties voor COVID-19 is in de week van 1 tot 7 juni nog licht verder gedaald, met gemiddeld 52 opnames per dag, vergeleken met 56 de week ervoor (-8%). Het reproductiegetal (Rt) gebaseerd op het aantal nieuwe hospitalisaties is wel gestegen, van 0,802 tot 0,953, en benadert opnieuw de grenswaarde van 1. Ook hier lijkt er vooral een wijziging te zijn voor de meest recente dagen. De predictiemodellen voor het aantal nieuwe hospitalisaties tonen voor de komende twee weken geen dalende trend meer, maar een stabilisatie tot lichte toename.

Het aantal ziekenhuisbedden ingenomen door COVID-19 patiënten bleef op weekbasis eerder stabiel, met een totaal van 943 ingenomen bedden (-1%). Het lange weekend (met minder ontslagen patiënten) kan hier wel een rol in hebben gespeeld. Het aantal ingenomen ICU-bedden is nog verder gedaald (n=66, -20%). De opnames voor COVID-19 en deze met COVID-19 (opname voor een andere reden maar met een positieve COVID-19 test) evolueren globaal verder met een vergelijkbare trend.

Meer informatie over de surveillance in ziekenhuizen is beschikbaar in een wekelijks rapport.

Het aantal overlijdens is in week 22 gestabiliseerd, met een totaal van 40 geregistreerde sterfgevallen (niet geconsolideerde data, vergeleken met 42 de week voordien), variërend van 1 tot 11 per dag. Drie van de overlijdens waren WZC bewoners (7,5%, daling maar kleine aantallen waardoor er meer schommelingen zijn). Het sterftecijfer bedroeg 0,35/100.000 inwoners in België, 0,38/100.000 in Wallonië, 0,33/100.000 in Vlaanderen en 0,33/100.000 in Brussel. Er zijn wekelijkse schommelingen in trend per regio, door de lage aantallen.

Andere indicatoren

De indicatoren voor de opvolging van de epidemiologische situatie in de woonzorgcentra (WZC) vertonen verder een stabiele trend, met lage aantallen en in een context van een verder dalend aantal deelnemende WZC (49% in Vlaanderen, 63% in Wallonië, 39% in Brussel en 22% in de Duitstalige Gemeenschap). Zowel het aantal nieuwe bevestigde COVID-19 gevallen bij bewoners, het aantal nieuwe hospitalisaties, het aantal besmettingen bij personeelsleden en het aantal clusters zijn globaal stabiel gebleven. In week 22 waren er tot nu toe 11 nieuwe mogelijke clusters² (voorlopige data, vergeleken met een totaal van 14 in week 21), en < 0,5% van de WZC hadden een grote cluster (vergeleken met 1% de week voordien). Zie het dashboard voor meer details.

Het aantal gerapporteerde besmettingen in het Nederlandstalig onderwijs is in week 22 opnieuw gestegen, zowel in de populatie schoolgaande leerlingen (n=421 vergeleken met 180 de week voordien) als bij het personeel (n=402 vergeleken met 108). Het gaat echter nog steeds om lage aantallen, zeker vergeleken met het begin van het jaar. Er worden geen gegevens meer verzameld door ONE in het Franstalig onderwijs, aangezien er geen

² Het gaat om mogelijke clusters omdat deze theoretisch gedetecteerd werden op basis van de data uit de surveillance. Er is een onderzoek van de uitbraak nodig om dit te bevestigen in de praktijk.

maatregelen meer zijn voor contacten van een positief geval in kinderen/jongeregemeenschappen en er bijgevolg geen tussenkomst meer is van PSE-teams.

De surveillance op afvalwater aan de hand van drie opgevolgde indicatoren³ toont momenteel nog een eerder stabiele trend. Op basis van de resultaten van 1 juni voor 40 opgevolgde zuiveringsinstallaties⁴ vertoonden 2 gebieden een alert voor de indicator "Stijgende trend" (vergeleken met 5 de week voordien) en 2 gebieden voor de indicator "Snelle toename" (vergeleken met 7). Geen enkel gebied beantwoordde aan de indicator "Hoge virus circulatie" (net zoals de week voordien). Op provinciaal niveau waren er geen alerten.

Meer informatie over de methodologie en de analyse van de resultaten is te vinden in een wekelijks verslag.

In de periode van 25 mei tot 6 juni 2022 werden 402 stalen geanalyseerd in het kader van de baseline surveillance van circulerende varianten. Het aandeel van de Omikron-variant subtype BA.2 is verder gedaald (74,4%), en BA.4 en BA.5 zijn verder toegenomen (respectievelijk 6,5% en 17,9%). BA.5 lijkt dus een voordeel te hebben op BA.4. Er werd geen BA.1 geïdentificeerd. Op basis van het aandeel stalen met SGTF (indicatief voor Omikron BA.4 en BA.5 in de huidige context), wordt verwacht dat BA.4 en BA.5 samen volgende week dominant zullen zijn. Meer informatie is beschikbaar op de website van het NRC.

In Portugal vertegenwoordigde BA.5 eind mei 87% van de sequenties⁵. Na een tijdelijk plateau is het aantal besmettingen er opnieuw aan het stijgen. Ook het aantal personen in het ziekenhuis is nog verder toegenomen, en benadert nu de piekwaarde van de voorgaande golf (door Omikron BA.1 en BA.2). In Nederland is er ook een verdere toename van het aandeel van BA.4 en BA.5 besmettingen, maar er is nog geen toename van het aantal infecties en hospitalisaties⁶.

PROVINCIES

Indicatoren met betrekking tot het aantal besmettingen (zie overzicht pagina 6)

De 14-daagse incidentie van besmettingen is in alle provincies/regio's verder gedaald en bereikt nu bijna overal de drempel voor beheersniveau 1 (< 200/100.000), behalve in Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Waals-Brabant. Het aantal besmettingen in de laatste 7 dagen is echter wel overal gestegen, vooral in de Vlaamse provincies en in Luxemburg. De Rt is ook overal gestegen en is opnieuw hoger dan 1, behalve in Waals-Brabant. De PR voor symptomatische personen is ook in de meeste provincies/regio's gestegen, behalve in Antwerpen, Waals-Brabant, Henegouwen en Namen.

³ De surveillance volgt de evolutie van de concentratie van het SARS-CoV-2-virus in het afvalwater. De indicator "Hoge circulatie" geeft de gebieden aan waar de gemeten virusconcentraties hoog zijn (ten minste de helft van de maximumwaarde die in de derde golf, tussen midden februari en begin mei, werd geregistreerd). De indicator "Snelle toename" heeft betrekking op de zones waar de gemeten virusconcentratie in de afgelopen week snel is toegenomen (stijging met meer dan 70% over de laatste 7 dagen). De indicator "Stijgende trend" geeft de bekkens aan waar de virusconcentraties over de laatste 14 dagen meer dan 6 dagen is toegenomen. Sedert week 12 wordt de 5^e golf als referentieperiode genomen voor de berekening van de indicatoren.

⁴ Als gevolg van de overstromingen in juli zijn de waterzuiveringsinstallaties van Wegnez (Verviers) en Grosses-Battes (Luik) nog steeds buiten werking. Deze twee gebieden zijn daarom momenteel niet opgenomen in de surveillance. Luik is nog goed vertegenwoordigd, maar Verviers niet. Er werd de voorbije week geen staal ontvangen voor de zone Liedekerke.

⁵https://insaflu.insa.pt/covid19/relatorios/PORTUGAL_INSA_SARS_CoV_2_GENETIC_DIVERSITY_situation_report_2022-05-31.pdf

⁶ <https://www.rivm.nl/en/coronavirus-covid-19/weekly-figures>

Indicatoren met betrekking tot ziekenhuisopnames

De 7-daagse incidentie van hospitalisaties vertoont verder algemeen een dalende trend. De voorbije week was er een stabilisatie of lichte toename in de provincies Antwerpen, Namen en Waals-Brabant. Het aantal ingenomen bedden op intensieve zorgen schommelt ook nog steeds van week tot week, met globaal verder een dalende trend.

Het beheersniveau wordt verlaagd van niveau 2 naar niveau 1 voor de provincies Limburg, omdat de drempel voor niveau 1 werd bereikt voor het aantal nieuwe hospitalisaties en het aantal besmettingen. Als de huidige trend zich verder zet in de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen, Henegouwen, Namen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan het beheersniveau ook daar volgende week verlaagd worden van 2 naar 1.

GEMEENTEN

Het aantal gemeenten met een alert is de voorbije week gestegen tot 15, vergeleken met 2 gemeenten de week ervoor. Het gaat om gemeenten die verspreid zijn over verschillende provincies.

De hoogste incidenties worden vooral waargenomen in de provincies Vlaams-Brabant, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen.

De volgende personen hebben deelgenomen aan dit advies:

Caroline Boulouffe (AViQ), Géraldine De Muylder (Sciensano), Naima Hammami (Zorg en Gezondheid), Tinne Lernout (Sciensano), Geert Molenberghs (UHasselt-KULeuven), Jasper Sans (COCOM), Giulietta Stefani (Sciensano), Steven Van Gucht (Sciensano), Marc Van Ranst (KULeuven), Sidonie Van Renterghem (ONE).

Periode 29/05-04/06/2022	Besmettingen 14d incidentie per 100.000	% Wijziging Gevallen (7d)	Aantal testen/ 100.000	Rt infecties	PR	Hospitalisaties 7d incidentie per 100.000 ⁷	ICU bezetting	Verdubbelings/ halveringstijd nieuwe hospitalisaties	Beheers- niveau
België	176	+21%	691	1,109	26,4%	3,1	3%	-17	1
Antwerpen	172	+24%	729	1,127	21,1%	3,8	3%	-16	2
Henegouwen	155	+12%	618	1,077	24,6%	3,0	3%	-15	2
Limburg	145	+24%	642	1,137	19,3%	2,6	2%	-9	1
Luik	112	+7%	453	1,027	27,2%	4,7	4%	-15	2
Luxemburg	141	+32%	468	1,139	28,1%	0	7%	NA	1
Namen	146	+5%	461	1,008	23,5%	3,8	0%	-23	2
Oost-Vlaanderen	211	+35%	731	1,164	29,3%	3,0	3%	Inf	2
Vlaams-Brabant	220	+27%	731	1,140	31,7%	1,5	5%	22	1
Waals-Brabant	202	-0%	694	0,970	26,3%	2,2	4%	-3	1
West-Vlaanderen	195	+22%	687	1,127	33,2%	4,3	2%	-14	2
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	170	+18%	860	1,107	28,4%	2,5	4%	-10	2
Duitstalige Gemeenschap	193	+40%	520	1,139	NA	1,3	NA	NA	1

⁷ Resultaten voor week 22, van 30 mei tot 5 juni 2022.